TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİRİ

NAMIK KEMAL

Tekirdağ'da doğdu. Asıl adı Mehmet Kemal'dir. Küçük yaşta annesini kaybetti. Yanında kaldığı dedesinin memurluk görevindeki tayinleri nedeniyle eğitimini farklı yerlerde sürdürdü. Özel dersler aldı, Arapça ve Farsça öğrendi. Hariciye Nezareti Tercüme Odasında kâtip olarak çalışırken Fransızca öğrendi. Başta *Tasvir-i Efkâr* ve *Muhbir* olmak üzere dönemin gazetelerinde yazılar yazdı. Londra'da Ziya Paşa'yla birlikte *Hürriyet* gazetesini çıkardı. Gelibolu mutasarrıflığı yaptı. *Vatan yahut Silistre* adlı oyununun sahnelenmesi sonrasında çıkan olaylar nedeniyle Magosa'ya sürgün edildi. Affedildikten sonra yine İstanbul'a döndü.

Namık Kemal; başlangıçta divan tarzında, bireysel temalı şiirler yazarken Şinasi ile tanışmasının ve yaşadığı dönemdeki olayların etkisiyle siyasi ve sosyal temalı yeni şiire yöneldi. O da çağdaşı pek çok sanatçı gibi toplum için sanat anlayışı ile eser verdi. Vatan, millet, insanlık, hak, hukuk, hürriyet, adalet, kahramanlık ve cesaret gibi temaları işleyen sanatçı "Vatan ve Hürriyet Şairi" olarak nitelendi. *Hürriyet Kasidesi, Vatan Mersiyesi, Vaveyla* (şiir); *Vatan yahut Silistre, Zavallı Çocuk, Akif Bey, Celaleddin Harzemşah, Kara Bela, Gülnihal* (tiyatro); *İntibah, Cezmi* (roman); *Tahrib-i Harabat, Takip, Renan Müdafaanamesi* (eleştiri) sanatçının başlıca eserleridir.

ABDÜLHAK HAMİT TARHAN

İstanbul'da doğdu. Farklı okullarda öğrenim gördü, düzenli bir öğrenim hayatı olmadı.

Daha çok özel dersler alarak kendini yetiştirdi. Babasının Tahran büyükelçiliği görevi nedeniyle bir süre Tahran'da kaldı, bu sırada Farsça öğrendi. İstanbul'da farklı kurumlarda memur olarak çalıştı. Türkiye'nin Fransa, Rusya, Yunanistan, Hindistan, İngiltere ve Hollanda büyükelçiliklerinde görev yaptı. Meclis-i Ayan üyeliğinde ve ikinci başkanlığında bulundu.

Cumhuriyet'in ilanından sonra üç dönem milletvekilliği yaptı.

Tanzimat'ın ikinci dönem temsilcilerinden olan Abdülhak Hamit; "Tezatlar Şairi", "Şair-i Azam (En Büyük Şair)" gibi unvanlarla anıldı. Döneminin de etkisiyle daha çok bireysel konulara yöneldi. Ölüm, hayat, tabiat, aşk, metafizik vb. temalarda kişisel duyarlılığı yansıtan şiirler yazdı. Türk şiirine biçimsel yenilikler getirdi. Onun eserlerinde hem Doğu hem Batı medeniyetinin yansımalarını görmek mümkündür. Onda Fuzuli ve Şeyh Galip'in yanı sıra Hafız, Hayyam; Shakespeare, Hugo gibi sanatçıların da etkisi görülür. Sanatçı, tiyatrolarını sahnelenmek için değil okunmak için yazdı. Yeni Türk edebiyatının ilk pastoral şiiri sayılan Sahra'yı yazdı. Eşi Fatma Hanım'ın ölümü üzerine yazdığı Makber, sanatçının ünlü şiirlerindendir. *Sahra, Makber, Ölü, Bunlar Odur, Divaneliklerim yahut Belde, Hacle, Hep yahut Hiç (şiir); Macera-yı Aşk, İçli Kız, Duhter-i Hindu, Tarık, Nesteren, Tezer, Eşber, İlhan, Turhan, Finten (tiyatro)* sanatçının başlıca eserleridir.

SORULAR

Soru 1

Edebiyatımızın hemen her türünde eser vermiştir. Eserlerinde toplumla ilgili konular, vatan, millet ve hürriyet kavramlarını işleyerek "Sanat toplum içindir." ilkesine bağlı kalmıştır. Şiirlerinde söz oyunlarından arınmış bir dil kullanmış, sanatını topluma faydalı olmak için bir araç olarak görmüştür. Şiirleri dil ve kuruluş yönlerinden eski şiir beğenisinden kurtulmuş olmamakla birlikte üslubu yenidir. Tanzimat Dönemi'nin en gür sesli şairi, önemli bir dava insanı ve sanatçısı olmuştur. Şiirlerindeki yiğitçe ses ve vurgularla, özgürlük inancındaki içtenlik ve tutkusuyla, çağdaş şiirimizde toplumcu yönelişin çıkış noktasında yer alır. Etkileri günümüze kadar uzanır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şinasi
B) Namık Kemal
C) Ziya Paşa
D) Recaizade Mahmut Ekrem
E) Abdülhak Hamit Tarhan

Cevap: B

Soru 2

Bildin mi bugün haddini ey düşmen-i mağrur,
Ey düşmen-i hayret-zede, ey düşmen-i makhûr,
Gördün mü ki Türk ordusu isterse edermiş,
Alçakları bir kat daha alçalmaya mecbur?..

Abdülhak Hamit Tarhan'a ait bu dizelerle ilgili,

I. Bir zaferden sonra kaleme alınmıştır.
II. Türk ordusuna bir övgü söz konusudur.
III. Düşmanın yaptığı zulümler sıralanmıştır.
IV. Esaretten duyulan üzüntü dile getirilmiştir.

çıkarımlarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) Yalnız III.
D) I ve II.
E) III ve IV.

Cevap: D

Soru 3

Tanzimat Edebiyatı ikinci döneminde, kırka yakın eseriyle en üretken, en yenilikçi kalemlerinden olan ve "şair-i azam" unvanıyla anılan - - - - bu özellikleriyle modern edebiyatımızın kurucularındandır. Türlü elçiliklerde görev almasının etkisiyle hem Doğu hem Batı kültürüne hâkimdir. "Sahra" adlı ilk kitabından itibaren Türk şiirine yeni bir yön vermiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki isimlerden hangisi getirilmelidir?

A) Recaizade Mahmut Ekrem
B) Şemsettin Sami
C) Samipaşazade Sezai
D) Nabizade Nazım
E) Abdülhak Hamit Tarhan

Cevap: E

